

Wie zijn belanghebbenden en waarom?

Hulpvragen

- Wie zijn direct of indirect belanghebbenden bij het betreffende vraagstuk?
Inwoners van deelnemende gemeenten, deelnemende gemeenten, deelnemende schuldeisers (het CAK en Syntrus Achmea).
- Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?
Beleidsmakers en uitvoeringsprofessionals
- Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?
De uitvoerders (het CAK en Syntrus Achmea), deelnemende gemeenten (inclusief VNG en NVVK) zijn gedurende het hele traject betrokken geweest en hun input is meegenomen in de ontwikkeling van de regeling.

1. Wat is het probleem?

Hulpvragen

- a) Wat is het probleem?
- Veel mensen met schulden kunnen of willen geen hulp vragen. Om hen toch te vinden, gebruiken schuldhulpverleners signalen van schuldeisers over betalingsachterstanden. Mensen met betalingsachterstanden op huur, energie, zorg en drinkwater kunnen op deze manier hulp aangeboden krijgen. De verwachting is echter dat met deze signalen nog niet iedereen die hulp nodig heeft, wordt gevonden. Gemeenten kunnen deze mensen echter niet proactief ondersteunen als zij niet weten dat zij betalingsachterstanden hebben bij deze schuldeisers.
- Met de voorliggende wijziging van de Tijdelijke regeling signaal betalingsachterstanden wordt een signaal toegevoegd voor de gemeenten Amsterdam, Tilburg en Groningen en het Centraal Administratie Kantoor (CAK). Het betreffen signalen van betalingsachterstanden op de eigen bijdragen abonnementstarief en beschermd wonen op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) en de eigen bijdragen op grond van de Wet langdurige zorg (Wlz). In de rest van deze toelichting worden de bedoelde eigen bijdragen aangehaald als 'eigen bijdragen'.
- Verder vindt er een wijziging van de regeling plaats waardoor ook de gemeenten Heerlen, Den Haag en Rotterdam en de hypotheekverstrekker Syntrus Achmea Real Estate &

Finance deelnemen aan het bestaande experiment over achterstanden op hypotheek. De voorwaarden van dit experiment veranderen niet, waardoor deze niet uitgebreid is meegenomen in voorliggende internetconsultatie.

b) Wat zijn de oorzaken van het probleem?

Inwoners hebben betalingsachterstanden. Gemeenten willen hen ondersteunen, maar hebben hen niet altijd in beeld.

Oorzaak daarvan is dat er geen grondslag voor uitwisseling van de gegevens over betalingsachterstanden eigen bijdragen is tussen het de schuldeiser (in dit geval het CAK) en gemeenten. Artikel 10 van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening maakt de uitwisseling van persoonsgegevens mogelijk voor experimenten met vroegsignalering van schulden. Een aantal gemeenten en schuldeisers heeft aangegeven gebruik te willen maken van deze mogelijkheid. Zij verwachten dat andere signalen (in dit geval achterstanden op eigen bijdrage) dan huurachterstanden en betalingsachterstanden op zorg, energie en drinkwater een betere indicatie zijn voor het bestaan van schulden en willen dat testen. De betrokken burgers hebben waarschijnlijk ondersteuning (zoals schuldhulpverlening) nodig en krijgen dat aangeboden van de deelnemende gemeenten tijdens het experiment na ontvangst van het signaal over een betalingsachterstand.

c) Wat is de omvang van het probleem?

Uit een data-analyse van het CAK is gebleken dat een groot aantal inwoners uit Amsterdam, Groningen en Tilburg een betalingsachterstand heeft op de eigen bijdragen. De verwachting is dat op jaarbasis voor deze drie gemeenten er ca. 2.580 dossiers met dwangmaatregelen bijkomen op het moment dat er verder geen verdere interventie plaatsvindt (Amsterdam: 1.200, Groningen 780, Tilburg: 600).

d) Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

De wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) die dit experiment mogelijk maakt is ingegaan op 1 januari 2021. Bij de wijziging is aangegeven dat de wet binnen 5 jaar geëvalueerd zal worden. Deze evaluatie zal in 2024 beginnen.

De tijdelijke regeling betalingsachterstanden loopt nog tot 1 januari 2026. De verschillende experimenten, waaronder voorliggend experiment zullen separaat worden geëvalueerd.

e) Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Zonder de toevoeging van de signalen van betalingsachterstanden eigen bijdragen aan het experiment worden naar verwachting minder inwoners die ondersteuning nodig hebben bij hun geldzorgen tijdig gevonden. Of deze inwoners zullen zichzelf pas later melden bij de gemeente wanneer betalingsachterstanden verder zijn opgelopen en/of zijn veranderd in (dreigende) problematische schulden.

Wat is het beoogde doel?

Hulpvragen

- a) Wat zijn de beleidsdoelen?

Uit de analyse van het CAK blijkt de verwachting dat andere signalen over betalingsachterstanden voor bepaalde groepen burgers een betere indicatie zijn voor meer schulden dan de bestaande signalen van signaalpartners in het Besluit gemeentelijke schuldhelpverlening. Aangezien het gaat om eigen bijdragen vanuit de Wmo en Wlz is de verwachting dat het hier gaat om een kwetsbare groep die geconfronteerd wordt met dwangmaatregelen en oplopende invorderingskosten.

In voorliggend experiment wordt verder onderzocht met signalen van betalingsachterstanden op de eigen bijdragen Wmo en Wlz inwoners eerder/wel in beeld komen bij hulpverlening. De verwachting is dat een groot deel (zie beoogde resultaten) niet gevonden wordt met de signalen die al gebruikt worden voor vroegsignalering van schulden. In het experiment wordt de hypothese onderzocht of deze andere signalen een betere indicatie vormen dan betalingsachterstanden op huur, energie, drinkwater en zorg. Met andere woorden of mensen in beeld komen bij hulpverlening die nog niet bekend waren.

- b) Aan welke [duurzame ontwikkelingsdoelen \(sustainable development goals, SDG's\)](#) en [brede welvaartsuitkomsten](#) dragen de doelen bij?

De doelen dragen bij aan de duurzame ontwikkelingsdoelen:

1.3 Nationaal toepasbare sociale beschermingssystemen en maatregelen implementeren voor iedereen, met inbegrip van sociale beschermingsvloeren, en tegen 2030 een aanzienlijke dekkingsgraad realiseren van de armen en de kwetsbaren.

16.6 Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.

De beleidsdoelen dragen bij aan het Brede Welvaart thema 'Capabele en verantwoorde instituties', in die zin dat ze (uitvoerings)instanties en gemeenten de mogelijkheid bieden om passend te reageren op betalingsachterstanden en (dreigende) problematische schulden te voorkomen.

2. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

Hulpvragen

a) Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?

- Het versterken van de positie van inwoners met betalingsachterstanden en (dreigende) problematische schulden, doordat zij eerder een hulpaanbod krijgen om te voorkomen dat de situatie verslechtert.
- Handvatten geven aan gemeenten om gericht hun inwoners met geldzorgen te benaderen.
- Afname van oninbare schulden en incasso- en/of deurwaarderskosten voor schuldeisers

b) Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?

De beleidsoptie is het starten van een experiment met de signalen van betalingsachterstanden. Eventuele verdere beleidsopties (zoals deze signalen toe te voegen aan bestaande signalen in het Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening) komen pas na afloop van het experiment.

c) Wat is de beleidstheorie per kansrijke beleidsoptie?

De beleidstheorie van de voorliggende regeling komt in kern neer op vormgeven van een experiment waarbij gegevens van betalingsachterstanden uitgewisseld worden tussen de schuldeisers en de deelnemende gemeenten.

1. Aanwijzen van schuldeisers (eigen bijdragen: CAK; Hypotheken: Syntrus Achmea) en gemeenten (eigen bijdragen: Amsterdam, Groningen & Tilburg; Hypotheken: Heerlen, Den Haag en Rotterdam) als deelnemers aan het experiment: Deelname is vrijwillig. Als voor deelname is gekozen, geldt voor de schuldeiser de verplichting signalen te leveren en voor de deelnemende gemeentelijke schuldhulpverleners de verplichting op basis van de signalen een eerste gesprek over schuldhulpverlening aan te bieden. Hiermee wordt invulling gegeven aan grondslag 'wettelijke verplichting' voor het zonder toestemming mogen verwerken van persoonsgegevens.
2. Aanwijzen van het signaal, dat naar verwachting een betere indicatie vormt voor meer schulden (in voorliggende experimenten: betalingsachterstanden op eigen bijdragen en hypotheek): Het is bij een deel van de betalingsachterstanden aannemelijk dat er meer aan de hand is en het invoeren van schuldhulpverlening noodzakelijk. Het is ook aannemelijk dat de doelgroep niet al met de bestaande aangewezen signalen (huur, zorgverzekering, water, elektriciteit, gas en warmte) wordt bereikt. Hiermee wordt invulling gegeven aan noodzakelijkheid en proportionaliteit als voorwaarden voor gegevensverwerking. Hard bewijs is geen voorwaarde, omdat het experiment nu juist dient om de meerwaarde te bevestigen. Hard bewijs is ook moeilijk vooraf te verkrijgen, omdat de verwerking van persoonsgegevens zonder toestemming en zonder wettelijke grondslag verboden is.
3. Doorlooptijd van de regeling. Deze regeling vervalt met ingang van 1 januari 2026, met dien verstande dat de regeling zoals die luidde op 31 december 2025 van toepassing blijft op de dan lopende procedures en gegevensverstrekking. Binnen deze periode voeren

deelnemers dit experiment uit. De betrokken burgers hebben waarschijnlijk ondersteuning (zoals schuldhulpverlening) nodig en krijgen dat aangeboden van de deelnemende gemeenten tijdens het experiment, na ontvangst van het signaal over een betalingsachterstand.

3. De verplichting tot monitoring en evaluatie van en rapportage over het experiment. Deelnemers van het experiment zijn gehouden het experiment te monitoren, periodiek te rapporteren en het experiment te evalueren. Dit is nodig voor de verantwoording van het experiment en de informatievoorziening (op basis van noodzakelijkheid en proportionaliteit) voor de keuze al dan niet extra signalen voor vroegsignalering van schulden aan te wijzen in het Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening.

3. Wat zijn de gevolgen van de opties?

Hulpvragen

a) Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?

- Voor burgers: De doelgroep (inwoners met (dreigende) problematische schulden) wordt eerder bereikt.
- Voor deelnemende schuldhulpverleners (gemeenten): De regeling geeft een juridische basis voor het uitwisselen van persoonsgegevens voor het experiment. Het experiment geeft nieuwe inzichten over wie schuldhulpverlening nodig heeft.
- Voor deelnemende schuldeisers: De regeling geeft een juridische basis voor het uitwisselen van persoonsgegevens voor het experiment. Het experiment geeft de schuldeiser een aanvullende mogelijkheid om schulden op te lossen of te voorkomen dat deze oplopen.

b) Welke verplichte toetsen zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten?

De privacyregelgeving vereist duidelijke wettelijke verplichtingen, die de verwerking van persoonsgegevens rechtvaardigen. Daarom wordt de Autoriteit Persoonsgegevens om advies gevraagd.

Om eventuele regeldruk gevolgen in kaart te brengen wordt de Autoriteit Toetsing Regeldruk om advies gevraagd. Voor eventuele gevolgen in de uitvoering volgt een advies uitvraag aan de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG).

De uitkomsten van deze toetsen en adviezen zijn op dit moment nog niet bekend.

4. Wat is de voorkeursoptie?

Hulpvragen

a) Wat is het voorstel?

De wijziging van de Tijdelijke regeling signaal betalingsachterstanden is een uitwerking van artikel 10 van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. De wijziging maakt het mogelijk:

Deze regeling maakt het mogelijk om:

- signalen van betalingsachterstanden op de eigen bijdragen Wmo & Wlz te delen tussen het CAK en de deelnemende gemeenten (Amsterdam, Groningen en Tilburg).
- het bestaande experiment van het delen van gegevens van betalingsachterstanden tussen hypotheekverstrekkers en deelnemende gemeenten uit te breiden met de gemeenten Heerlen, Den Haag en Rotterdam en de hypotheekverstrekker Syntrus Achmea Real Estate & Finance.

Toelichting

Op grond van dit artikel bestaat de mogelijkheid om bij ministeriële regeling een ander signaal aan te wijzen dan de reeds genoemde signalen in Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening. Het artikel beoogt innovatie te stimuleren door ruimte te geven aan het ontwikkelen van betere indicatoren voor vroegsignalering. Een ander signaal wordt alleen aangewezen als het naar verwachting een betere voorspeller is voor vroegsignalering en daardoor mensen met risicovolle schulden sneller worden bereikt. Een samenwerkingsverband van gemeenten, schuldeisers en kennisinstellingen kan aan de Minister een onderbouwd verzoek doen om een extra signaal aan te wijzen. Als er geen wettelijke belemmeringen zijn, kunnen op basis van het voorgestelde tweede lid bij ministeriële regeling schuldeisers worden aangewezen die het signaal ook daadwerkelijk aan het college moeten verstrekken, voor de signalen die op grond van het eerste lid zijn aangewezen. Zie voor het betreffende experiment artikel 2.2 en artikel 2.4.

b) Hoe houdt het voorstel rekening met:

- [Doeltreffendheid](#) en [doelmatigheid](#);
- Uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief, [regeldruk](#) en [handhaving](#));
- Brede maatschappelijke impact?

Doelmatigheid

Om de uitvoering van het experiment behapbaar te houden wordt een selectie gemaakt in het per jaar te versturen signalen van betalingsachterstanden per gemeente (Amsterdam: 1.200, Groningen 780, Tilburg: 600).

Doeltreffendheid

Door te kiezen voor een experiment kan nagegaan worden of de beoogde resultaten behaald worden en of op basis hiervan het wenselijk is om deze signalen van

betalingsachterstanden toe te voegen aan de reeds bestaande signalen voor betalingsachterstanden benoemd in het Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening. Beoogde resultaten zijn:

- a. Ruim 50% van de personen die gemeld worden is niet bekend bij de schuldhulpverlening en is nog niet eerder gemeld door een vaste lasten partner.
- b. Ca. 50% van de personen wordt bereikt middels vroegsignalering. Dit betekent dat er daadwerkelijk persoonlijk contact is;
- c. Ca. 50% minder inzet van gerechtelijke procedures door het CAK (voor de deelnemende gemeenten) en daardoor minder incassokosten voor de burger.

Uitvoerbaarheid

De voorliggende regeling is in samenspraak met betrokken partijen tot stand gekomen. Gemeenten en het CAK stellen gezamenlijk een convenant op om (uitvoerings)afspraken te concretiseren en randvoorwaarden op te stellen. Hierin omschrijven de partijen onder andere hoeveel signalen losse gemeenten oppakken en op welke wijze (uniform) contact gezocht wordt met de inwoner.

- c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

Via het experiment moet duidelijk worden of de beoogde resultaten ook behaald worden. Wanneer deze niet behaald worden, is het de vraag of het wenselijk en proportioneel is om de gegevensdeling van dit type betalingsachterstanden structureel op te nemen als signaal van betalingsachterstanden in het Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening.

- d) Hoe ziet de voorgenomen **monitoring en evaluatie** eruit?

De aanpak wordt halfjaarlijks geëvalueerd op basis van de indicatoren, zoals opgenomen in de beoogde resultaten. Het experiment wordt na afloop geëvalueerd, uiterlijk 3 jaar na inwerkingtreding van deze regeling.

De colleges van burgemeester en wethouders en de schuldeisers dragen zorg voor de monitoring en evaluatie van het verstrekken en ontvangen van het aangewezen signaal voor schuldhulpverlening en rapporteren gezamenlijk daarover aan de Minister binnen drie jaar na inwerkingtreding van deze regeling.

Op basis van de uitkomsten, wordt besloten of het wenselijk is om de eigen bijdragen Wmo & Wlz toe te voegen aan de signalen die op grond van het Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening zijn aangewezen als van betalingsachterstanden.

De Minister zendt binnen drie maanden na ontvangst van de rapportage bedoeld in het eerste lid aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van de gegevensverstrekking in de praktijk, alsmede een standpunt inzake de voortzetting van deze regeling anders dan als tijdelijk signaal.

